

Nr 35*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
fortsatt valutareglering jämte motioner.*

I en den 8 mars 1968 dagtecknad proposition, nr 55, har Kungl. Maj:t under åberopande av ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag

1) begärt riksdagens samtycke till förordnande om fortsatt valutareglering i enlighet med vad föredragande departementschefen förordat,

2) velat inhämta riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen den 5 juni 1959 (nr 264).

Den tid för vilken förordnande om fortsatt valutareglering avses bli meddelat och valutaförordningen äga fortsatt giltighet är den 1 juli 1968—den 30 juni 1969.

Förslaget till förordning har följande lydelse:

Förslag

till

Förordning**om fortsatt giltighet av valutaförordningen den 5 juni 1959 (nr 264)**

Härigenom förordnas, att valutaförordningen den 5 juni 1959, som enligt förordning den 12 maj 1967 (nr 154) gäller till och med den 30 juni 1968, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1969.

I anledning av propositionen har väckts

dels de likalydande motionerna I: 812 av herr *Lundström m. fl.* och II: 1051 av herrar *Ståhl* och *Antby*, vari hemställes att riksdagen vid sin behandling av propositionen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om »åtgärder för en väsentlig uppmjukning av de valutareglerngerna och deras tillämpning i syfte att, efter särskild utredning, avveckla valutareglerngerna»,

dels de likalydande motionerna I: 813 av herr *Wallmark m. fl.* och II: 1050 av herr *Bengtson* i Solna *m. fl.*, vari hemställes att riksdagen skall i

skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, »att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt tillsätta en utredning bestående av särskilt sakkunniga experter på detta område med uppdrag att överse den nuvarande valutaregleringen och att pröva möjligheten att överge det negativa systemet till förmån för ett positivt regelsystem, varvid i utredningsdirektiven skall ingå att den svenska valutaregleringen skall anpassas till de liberaliseringssträvanden som nu kan avläsas inom exempelvis EEC-samarbetet».

Motionerna

I motionerna I: 812 och II: 1051 ifrågasättes lämpligheten av att vidmakthålla en reglering som är vidsträckt i formen men tillämpas i rätt begränsad omfattning. Prövningsförfarandet innebär, säger motionärerna, ofta ett onödigt krångel, och osäkerheten om vilka kapitaltransaktioner som kommer att tillåtas försvårar en långsiktig planering av finansieringsmöjligheterna. Motionärerna hänvisar avslutningsvis till den liberalisering av utrikeshandeln som pågår eller förestår. Under återopande av den utav handelsdepartementet utgivna skriften »Sverige och EEC» anför de att EEC:s liberalisering inte kan förenas med ett principiellt förbud mot värdepappershandel över gränserna. Ur den nämnda skriften citeras följande konklusion: »Önskemålen om skydd mot snabba spekulativa kapitalrörelser tillgodoses bäst genom en nära anknytning av kapitalliberaliseringen till den uppnådda graden av ekonomisk-politisk samordning.»

I motionerna I: 813 och II: 1050 framhålles att behovet av en valutareglering under senare år diskuterats med utgångspunkt i en ekonomisk situation präglad av högkonjunktur. I årets proposition i ämnet har departementschefen emellertid under hänvisning till propositionen 1963: 139 anfört att valutaregleringen kan behöva upprätthållas även under en dämpad konjunktur. Motionärerna anser att i sistnämnda proposition inte uttömmande redogjorts för regleringens funktion i ett lågkonjunkturläge. Inte heller, påpekar de, har riksbanken under de senaste fem åren varierat tillämpningen av regleringen i förhållande till konjunktursvängningarna. Även om ansökningar om tillstånd till direktinvesteringar prövats välvilligt kvarstår att sådana ärenden formellt måste underställas riksbanken, medan tendensen i en rad andra länder i Europa säges vara att helt slopa prövning i dessa fall. Den finansiella upplåning som medgivits har, hävdar motionärerna vidare, direkt måst omvandlas till kreditgivning gentemot utlandet och således icke kunnat användas för inhemsk kapitaluppbbyggnad. I stället för nuvarande regelsystem, som inte anses tillgodose moderna rätts-säkerhetskrav, önskar de ett positivt regelsystem enligt vilket alla åtgärder som inte uttryckligen förbjudits i valutaregleringen blir lagligen tillåtna.

Utskottet

Utskottet tillstyrker det i propositionen framlagda förslaget att förnyat förordnande om valutareglering skall få meddelas för ett år från kommande halvårsskifte, då nuvarande förordnande utlöper. Mot det vid propositionen fogade författningsförslaget har utskottet ingen erinran.

Motionärerna ställer sig kritiska till ett bibehållande på längre sikt av valutaregleringen, i vart fall i dess nuvarande utformning. De erkänner visserligen att en avsevärd liberalisering av regleringen har genomförts i praktiken men anser icke vad som sålunda skett vara till fyllest. I motionerna I: 812 och II: 1051 utsäges klart att en fullständig avveckling av valutaregleringen åsyftas, medan i motionerna I: 813 och II: 1050 skisseras en alternativ utformning av regelsystemet, tydligen med utgångspunkt i att vissa regleringsåtgärder kan komma att erfordras även i framtiden. Argumentationen för den uppmjukning eller översyn av valutaregleringen som föreslås är också något olika utformad. I motionerna I: 813 och II: 1050 efterlyses särskilt en undersökning av regleringens funktion i ett lågkonjunkturläge. I motionerna I: 812 och II: 1051 är i synnerhet att notera det påpekande som görs om hur en svensk anslutning till EEC skulle påverka möjligheterna att vidmakthålla ett principiellt förbud mot värdepappershandel över gränserna.

Utskottet vill med anledning av vad motionärerna anfört först understryka, att de kvarstående begränsningarna av valutarörelserna avser i huvudsak endast värdepappershandeln och de finansiella krediterna och att även i fråga om kapitalöverföringar en liberal praxis tillämpas. Värdet av att kunna begränsa kapitalinflödet från utlandet, i första hand så till vida att utlandsfinansiering av den inhemska produktionen undviks, underströks av utskottet när frågan om fortsatt valutareglering senast var aktuell (utl. 1967: 26). Sant är att konjunkturläget sedan dess förändrats. De bestämmelser som skapar den formella ramen för det mått av reglering som tillämpas i praktiken kan emellertid icke gärna utformas med utgångspunkt i det för tillfället rådande konjunkturläget. Därtill kommer att behov av att begränsa kapitalrörelserna över landets gränser mycket väl kan föreligga även när konjunkturen är dämpad. Såsom framhölls i propositionen 1963: 139 kan möjligheterna att föra en expansionistisk ekonomisk politik försämrats om ett okontrollerat kapitalutflöde kan äga rum.

Det regelsystem som nu gäller på området är enligt utskottets mening utformat på ett sätt som inte är ägnat att väcka några principiella betänkligheter. Det synes dessutom väl avpassat för att ligga till grund för den internationella samordning som i olika sammanhang eftersträvas. Under sådana omständigheter saknas enligt utskottets mening skäl att överväga en sådan alternativ utformning av regelsystemet som antydes i motionerna I: 813 och II: 1050.

Frågan om vilka följder det skulle medföra, om EEC:s nuvarande grad av frigörelse utav kapitalrörelserna skulle bli giltiga även för Sveriges vidkommande, behandlas i den i motionerna I: 812 och II: 1051 åberopade, av handelsdepartementet utgivna skriften »Sverige och EEC». Av den redogörelse som där lämnas framgår, vilket kan förtjäna påpekas, att vissa begränsningar av kapitalrörelserna är tillåtna även enligt EEC:s regler. Det framgår också att EEC-liberaliseringens konsekvenser för Sveriges del är föremål för noggrann uppmärksamhet vid studiet av det stora problemkomplex som en svensk anslutning i någon form till EEC aktualiserar.

I detta sammanhang må anmärkas, att det citat ur den nämnda skriften som avslutar motionerna I: 812 och II: 1051 knappast är lämpat att anföras till stöd för ett krav på omedelbar utredning om valutaregleringen. Vad som anföres är nämligen, att en liberalisering av kapitalrörelserna kommer att få ske parallellt med den samordning av den ekonomiska politiken som en EEC-anslutning också skulle resultera i. Den avveckling av vissa regleringsåtgärder som bleve erforderlig skulle sålunda få äga rum under en övergångsperiod, och en viss återhållsamhet i kraven på liberaliseringstakten vore att förutse.

Sammanfattningsvis finner utskottet att varken genom motionerna eller eljest framkommit tillräckliga skäl för begäran om en särskild utredning rörande valutaregleringen.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet,

att riksdagen

A. 1) samtycker till förordnande om fortsatt valutareglering i enlighet med vad som förordats i propositionen nr 55, och

2) vad beträffar det genom propositionen framlagda förslaget till förordning som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet ovan anförts;

B. avslår motionerna I: 812 och II: 1051 samt I: 813 och II: 1050.

Stockholm den 23 april 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Åkerlund (h)*, Hilding (fp), Lundin (s)*, Enarsson (h), Larfors (s) och Mattsson (cp)*;

från andra kammaren: herrar Regnéll (h), Berglund (fp), Franzén i Motala (s)*, Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Ekström i Iggesund (s)*, Rask (s)* och Löfgren (fp)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Åkerlund (h), Hilding (fp), Enarsson (h), Mattsson (cp), Regnéll (h), Berglund (fp), Börjesson i Glömminge (cp) och Löfgren (fp), vilka ansettl

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar med orden »Motionärerna ställer sig» och slutar med orden »utredning rörande valutaregleringen» bort ersättas med ett avsnitt av följande lydelse:

»Utskottets tillstyrkan av propositionen innebär inte något ställningstagande till förmån för valutaregleringens bibehållande på längre sikt. De inskränkningar i valutarörelserna som numera upprätthålls torde ha ringa ekonomisk-politisk effekt. De stabiliseringspolitiska verkningar som man velat uppnå med regleringen kan enligt utskottets uppfattning åstadkommas med andra, lämpligare medel. I ett läge sådant som dagens tillkommer som en inte oväsentlig synpunkt att valutaregleringens konjunkturdämpande effekt inte kan vara särskilt eftersträvansvärd. Önskvärdheten av att ytterligare underlätta internationella ekonomiska förbindelser talar också för en avveckling av regleringen. Särskilt kan i detta sammanhang pekas på de krav som en svensk EEC-anslutning kommer att ställa på vår valutapolitik. Såsom framhålles i den av handelsdepartementet utgivna skriften »Sverige och EEC» kan EEC:s liberalisering av kapitalrörelserna inte förenas med det principiella förbud mot värdepappershandel över gränserna som valutaregleringen innebär.

Innan valutaregleringen kan slopas fullständigt torde emellertid en utredning böra verkställas som mera i detalj klargör verkningarna av en sådan åtgärd. I anslutning till vad som anföres i de föreliggande motionerna vill utskottet därför föreslå att riksdagen anhåller att Kungl. Maj:t skyndsamt tillsätter en utredning med uppgift att överse valutaregleringen.»;

dels att utskottet under B. bort hemställa,

»B. i anledning av motionerna I: 812 och II: 1051 samt I: 813 och II: 1050 hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning rörande valutaregleringen i enlighet med vad utskottet ovan anfört.»